

Türkiye, 2013 yılı ekonomik büyümesinde %4'ün üzerine çıkabilir

M. Rifat HİSARCIKLIOĞLU

TOBB Başkanı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği

(Eurochambres) Başkan Yardımcısı

İslam Ticaret, Sanayi ve Tarım Odası (ICCIA) Başkan Yardımcısı ve

Milletlerarası Ticaret Odası (ICC) Yönetim Kurulu Üyesi

baskanlik@tobb.org.tr

Ekonomide yılın üçüncü çeyreği diğer gelişmekte olan piyasalar gibi Türkiye ekonomisi açısından da zorlu geçti. Sermaye çıkışları ve FED kaynaklı küresel belirsizlik ekonomiyi etkiledi. İç piyasanın da canlanması halinde ekonominin 2013 yılı büyümesinde Orta Vadeli Program hedefi olan %4'ün üzerine çıkılabilir.

Yılın son çeyreğine girerken ekonomide büyüme temposunda bir artış gözüküyor. Bu artışın bir göstergesi de cari açığındaki artış. İlk dokuz ayda cari açık bir önceki yılın aynı dönemine göre %28 artarak 49 milyar dolara yükseldi. İlk dokuz ayda 49 milyar dolara ulaşan cari açığa karşılık bu dönemde gerçekleşen finansman girişi ise 59 milyar doları geçti. Böylece döviz rezervlerinde 10 milyar dolar artış kaydedildi.

Cari açık, temelde tasarruf yetmezliğinden kaynaklandığı için de, hem yatırım artışı üzerinden hem de tüketim harcamalarının toplam tasarrufu düşürmesi nedeniyle ekonomideki canlanma dönemlerinde cari açığın artışı artık olağan ve beklenen bir durum.

Cari işlemler açığında etkili olan dış ticaret açığı, bu dönemde 9,8 milyar dolar artarak 61 milyar dolara çıktı. Altın ithalatı 5,4 milyar dolar artarak 12,1 milyar dolar olurken, altın ihracatı 7,6 milyar dolar azalarak 3,1 milyar dolar oldu.

Altın hariç bakıldığında ihracattaki artış oranının, ithalattaki artış oranından daha yüksek olduğu göze çarpıyor. Buna göre net ihracatın üçüncü çeyrekte büyümeye pozitif bir katkı yapması bekleniyor.

İthalatın detaylarına bakıldığında tüketim malları ithalatının %15 artışla 22,3 milyar dolara ulaştığı görülüyor. Türkiye ithalatının %12'sini oluşturan tüketim malları kapsamında, binek otomobillerde 6,4 milyar dolar, yarı dayanıklı tüketim mallarında 5 milyar dolar, dayanıksız tüketim mallarında 4 milyar dolar, dayanıklı tüketim mallarında ise 3,8 milyar dolar ithalat yapıldı.

Turizm gelirleri 2,5 milyar dolar artarak 21,3 milyar dolara, turizm giderleri de 580 milyon dolar artarak 3,4 milyar dolara yükseldi. Dolayısıyla, net turizm geliri %12 artarak 18 milyar dolara ulaştı.

Uluslararası yatırımcıların yurt içinde yaptıkları net yatırımlar 1,8 milyar dolar azalarak 8,7 milyar olarak gerçekleşti. Yurt içinde yerleşik kişilerin yurt dışında yaptıkları net yatırımlar ise 1,2 milyar dolar azalarak 1,9 milyar dolar oldu.

Cari açık rakamı yıl sonunda 60 milyar doları geçecek gibi görünüyor. Bu açığın uzun vadeli girişlerle, yani doğrudan yatırımlar kanalıyla giren dövizle dengelenmesi daha sağlıklı bir görünüm sağlardı. Zira cari açığın finansmanı daha kısa vadeli kalemlere kaydıka, döviz kurundaki oynaklıklar ve dalgalanmalarda artıyor.

Son dönemde doğrudan yatırım kaleminde parlak bir dönem yaşanmıyor. Geçen yılın ilk dokuz ayında gerçekleşen net 7,4 milyar dolarlık doğrudan yatırım girişine karşılık, bu yılın aynı döneminde 6,8 milyar dolarlık giriş var. Yani ekonomik büyümenin düşük kaldığı geçen yıla göre bile daha az doğrudan yatırım girişi var.

Bankacılık sektörünün net kredi kullanımı, bir önceki yılın dokuz ayına göre 11,8 milyar dolar artarak 14,5 milyar dolar oldu. Reel sektör şirketleri ise geçen yılın dokuz ayında 5,5 milyar dolar kredi kullanmışken, bu yılın aynı döneminde 69 milyon dolar net geri ödeme gerçekleştirdi.

Ülke bazında bakıldığında dış ticaret açığının %91'inin 10 ülkeden kaynaklandığı ve özellikle de Asya ülkelerinin âdeta açık pazarı haline geldiğimiz görülüyor.

75 milyar dolarlık dış ticaret açığının yarısını Çin, Rusya ve

Almanya'ya verilen dış ticaret açığı oluşturdu. Bunlara İsviçre, ABD, İtalya, İran, Japonya, Hindistan ve Güney Kore eklendiğinde Türkiye'nin 10 ülkeye verdiği açık 68,5 milyar dolara ve toplam ithalatta %91 paya ulaştı.

Ocak-Eylül döneminde Türkiye, Güney Kore'ye yaptığı ihracata karşılık 14 kat, Hindistan'a yaptığı ihracata karşılık 10 kat, İsviçre'ye yaptığı ihracata karşılık 9 kat, Japonya'ya yaptığı ihracata karşılık 8 kat, Çin'e yaptığı ihracata karşılık 7 kat, Rusya'ya yaptığı ihracata karşılık 4 kat fazla ithalat yaptı.

Dış ticaret açığının %21'i Çin'e verilen açıkla oluştu. 2,7 milyar dolarlık ihracata karşılık 18,5 milyar dolarlık resmi ithalat yapıldı. Çin'den yapılan ithalat %18, ihracat ise %2 artış gösterdi.

CARİ AÇIĞIN FİNANSMANI DAHA KISA VADELİ KALEMLERE KAYDIKÇA, DÖVİZ KURUNDAKİ OYNAKLIKLAR VE DALGALANMALAR DA ARTIYOR.

Rusya 13 milyar dolarla Çin'den sonra en çok dış ticaret açığı verilen ülke oldu. Rusya'ya yapılan ihracat %5 artışla 5,2 milyar dolar, ithalat ise %6 azalışla 18,5 milyar dolar olarak gerçekleşti.

Türkiye'nin en çok dış ticaret fazlası verdiği ülke ise Irak oldu. Irak'a 8,5 milyar dolar ihracat yapılırken, ithalat sadece 90 milyon dolar olarak kaldı. Azerbaycan 2 milyar dolar dış ticaret fazlasıyla ikinci sırada yer aldı.

Özetle ekonomide yılın üçüncü çeyreği diğer gelişmekte olan piyasalar gibi Türkiye ekonomisi açısından da zorlu geçti. Sermaye çıkışları ve Amerikan Merkez Bankası (FED) kaynaklı küresel belirsizlik ekonomiyi etkiledi. Ancak ılımlı artışa devam eden ihracattan alınan destekle ekonomideki büyümenin devam ettiği düşünülüyor. İç piyasanın da canlanması halinde ekonominin 2013 yılı büyümesinde Orta Vadeli Program hedefi olan %4'ün üzerine çıkılabılır.